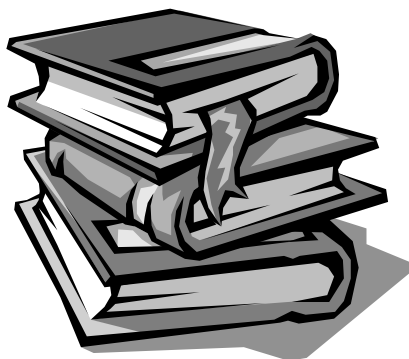

Imię i nazwisko _____
wypełnij drukowanymi literami

Szkoła _____

Imię i nazwisko nauczyciela _____

XII KONKURS HUMANISTYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

FINAL – ETAP PISEMNY
15 lutego 2013

Przeczytaj uważnie zamieszczone poniżej teksty, a następnie odpowiedz na pytania. Jeśli nie jesteś pewien swej odpowiedzi, przejdź do kolejnych poleceń, do pozostawionego zadania wrócisz pod koniec testu. W zadaniach zamkniętym literę (a, b, c lub d) oznaczającą prawidłową odpowiedź zaznacz znakiem X. Możesz uzyskać maksymalnie 40 punktów. Na rozwiązanie testu masz 70 minut. **Powodzenia!**

TEKST I

Julian Tuwim

NAUKA

Nauczyle mnie mnóstwa mądrości,
Logarytmów, wzorów i formułek,
Z kwadracików, trójkącików i kótek
Nauczyle mnie nieskończoności.

Mam tej wiedzy zapas nieskończony;
 $2\pi R$ i H_2SO_4 ,
Jabłka, lampy, Crookesy i Newtony*,
Azot, wodór, zmiany atmosfery.

Rozprawiali o „cudach przyrody”,
Oglądałem różne tajemnice:
W jednym szkiełku „życie w kropli wody”,
W innym zaś – „kanały na księżycu”.

Wiem o kuli, napęlnionej lodem,
O bursztynie, gdy się go pociera...
Wiem, że ciało pogrążone w wodę
Traci tyle, ile... etcetera.

Ach, wiem jeszcze, że na drugiej półkuli
Słońce świeci, gdy u nas jest ciemno!
Różne rzeczy do głowy mi wkuli,
Tumanili nauką daremną.

I nic nie wiem, i nic nie rozumiem,
I wciąż wierzę biednymi zmysłami,
Że ci ludzie na drugiej półkuli
Muszą chodzić do góry nogami.

I do dziś mam taką szkolną trwoję:
Bóg mnie wyrwie - a stanę bez słowa!
- Panie Boże! Odpowiadać nie mogę,
Ja... wymawiam się, mnie boli głowa...

Trudna lekcja. Nie mogłem od razu.
Lecz nauczę się... po pewnym czasie...
Proszę! Zostaw mnie na drugie życie
Jak na drugi rok w tej samej klasie.

* William Crookes, Isaac Newton – fizycy angielscy.

1. Określ rodzaj literacki utworu *Nauka* i uzasadnij swój sąd, podając trzy argumenty. [3p.]

Rodzaj: _____

Argumenty:

2. W utworze występują rymy: [1p.]

- a. Regularne, męskie
- b. Nieregularne, męskie
- c. Nieregularne, żeńskie
- d. Regularne, żeńskie

3. Scharakteryzuj osobę mówiącą w utworze. Wskaż trzy cechy i zilustruj je cytatami. [3p.]

4. Odwołując się do tekstu oraz swoich wiadomości, sformułuj jeden argument świadczący o wspólnych doświadczeniach podmiotu mówiącego i Juliana Tuwima. [2p.]

5. Określ nastrój panujący w wierszu. [1p.]

6. Przeczytaj definicję metonimii i zacytuj fragment ilustrujący jej użycie. [2p.]

METONIMIA – zastąpienie nazwy jakiegoś przedmiotu lub zjawiska nazwą innego, pozostającego z nim w pewnej uchwytniej zależności realnej.

7. Określ funkcję zastosowanej przez Tuwima metonimii. [2p.]

8. Apostrofa i wykrzyknienie występują w strofie: [1p.]

- a. Pierwszej i drugiej
- b. Siódmej i ósmej
- c. Szóstej i siódmej
- d. Piątej i ósmej

9. Kto jest adresatem wiersza? Zacytuj odpowiedni fragment. [1p.]

10. Jaki środek stylistyczny dominuje w strofie pierwszej? Określ jego funkcję. [2p.]

11. Jaki jest cel zastosowania cudzośłów w strofie drugiej? [1p.]

12. Podaj przykłady zastosowania słownictwa potocznego w piątej strofie i wyjaśnij celowość takiego zabiegu. [2p.]

13. Zinterpretuj w kontekście szóstej strofy wers *I wciąż wierzę biednymi zmysłami*. [2p.]

14. Określ liczbę liter i liczbę głosek w wyrazie *nieskończoności*. [2p.]

a. Liczba liter - _____

b. Liczba głosek - _____

15. Strofa szósta to wypowiedzenie wielokrotnie złożone składające się: [1p.]

- a. Z pięciu zdań składowych.
- b. Z czterech zdań składowych.
- c. Z trzech zdań składowych.
- d. Z sześciu zdań składowych.

16. Ile **różnych** czasowników umieścił Tuwim w strofie czwartej. [2p.]

- a. Trzy
- b. Cztery
- c. Pięć
- d. Sześć

17. Jaką częścią mowy jest wyraz *nieskończony* użyty w strofie trzeciej? [1p.]

- a. Przymiotnikiem
- b. Imiesłowem przymiotnikowym
- c. Czasownikiem
- d. Przydawką

18. Jaką częścią zdania jest wyraz *nieskończony* użyty w strofie trzeciej? [1p.]

- a. Podmiotem
- b. Orzeczeniem
- c. Przydawką
- d. Przymiotnikiem

19. Zdrobnienia odnajdziesz w strofie: [1p.]

- a. Pierwszej
- b. Trzeciej
- c. Piątej
- d. Szóstej

TEKST II

Julian Tuwim

SITOWIE

Wonna mięta nad wodą pachniała,
kołysały się kępki sitowia,
Brzask różowiał i woda wiała,
wiew sitowie i miętę owiał.

Nie wiedziałem wtedy, że te zioła
będą w wierszach słowami po latach
i że kwiaty z daleka po imieniu przywołam,
zamiast leżeć zwyczajnie nad wodą na kwiatach.

Nie wiedziałem, że się będę tak męczył,
słów szukając dla żywego świata,
nie wiedziałem, że gdy się tak nad wodą klęczy,
to potem trzeba cierpieć długie lata.

Wiedziałem tylko, że w sitowiu
są prężne, wiotkie i długie włókienka,
że z nich splotę siatkę leciutką i cienką,
którą nic nie będę łowił.

Boże dobry moich lat chłopięcych,
moich jasnych świtów Boże święty!
Czy już w życiu nie będzie więcej
pachnącej nad stawem mięty?

Czy to już tak zawsze ze wszystkiego
będę słowa wyrywał w rozpaczy,
i sitowia, sitowia zwyczajnego
nigdy już zwyczajnie nie zobaczę?

20. Kim jest podmiot liryczny? Odpowiedz, odwołując się do odpowiednich cytatów. [2p.]

21. Wskaż wspólne dla obu utworów (*Nauki* i *Sitowia*) motywy. [2p.]

22. Sformułowanie *brzask różowiał* jest: [1p.]

- a. Epitetem
- b. Metaforą
- c. Wykrzyknieniem
- d. Personifikacją

23. Jaki nastrój dominuje w utworze? Uzasadnij swój sąd. [2p.]

24. Utwór *Sitowie* zaliczysz do liryki bezpośredniej, ponieważ [1p.]

- a. Autor stosuje apostrofy
- b. Autor stosuje bezpośrednie zwroty do adresata
- c. Podmiot ujawnia się przez czasowniki w 1. osobie l. poj.
- d. Autor mówi o sobie

25. Obraz dzieciństwa budowany jest w wierszu przez [1p.]

- a. Zwroty do Boga
- b. Opis wrażeń zmysłowych
- c. Personifikację natury
- d. Regularne rymy